

ตอนที่ 3

ป.ป.ช. ปกึณกะ

NACC Miscellaneous

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้านการทุจริต:
กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
Pattern of citizen participation in countering corruption:
the Case Study of Local Government Organizations

สยาม ธีระบุตร^I
Sayahm Dhiraputra

การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยถือเป็นภัยร้ายแรงและมีมาอย่างยาวนานในสังคมไทย ส่งผลเสียต่อประเทศอย่างมหาศาล รวมถึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในทุกมิติ ทำให้ทุกภาคส่วนเริ่มให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมากขึ้น ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ที่เริ่มตระหนักว่าการทุจริตคอร์รัปชันมีผลกระทบต่อตนเอง โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นที่มักจะได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นของตนเอง ทั้งในการบริหารงานท้องถิ่น การบัญญัติกฎหมาย การพัฒนาท้องถิ่น ที่จะมีการทุจริตคอร์รัปชันแฝงอยู่ในทุกส่วน เห็นได้จากสถิติเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนที่สำนักงาน ป.ป.ช. รับไว้ดำเนินการ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2561 ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2561 มีเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง เท่ากับ 6,967 เรื่อง อยู่ระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริง 1,655 เรื่อง ประกอบกับจำนวนคดีที่ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบประจำปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณคดีใหม่เข้าสู่กระบวนการทางศาลทั้งสิ้น จำนวน 971 คดี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากจะเป็นภารกิจของหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว ภาคประชาชนก็มีส่วนสำคัญไม่น้อยกว่ากัน ในอันที่จะร่วมมือกับภาครัฐเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในท้องถิ่น จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในด้านต่าง ๆ รวมถึงภาคประชาชนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ให้กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน ผู้เขียนได้ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการต่อต้านการทุจริตและการตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาคประชาชน โดยการสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

^I นักวิจัยสังคมศาสตร์ปฏิบัติการ สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านการต่อต้านการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช.

Social Science Researcher, Practitioner Level, Bureau of Anti-Corruption Research and Academic Services, Office of the National Anti-Corruption Commission

1. หลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่มีขอบเขตที่กว้าง มีผู้ให้ความหมายไว้จำนวนมากและหลากหลายซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ เป็นการให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงาน ปฏิบัติงานและรับผลประโยชน์ของการพัฒนานั้นๆ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2558 : 23) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล

อรรถัย กักผล (2549 : 11) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปร่วมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิด มีความรู้ความสามารถในการกระทำและมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้นๆ

พระครูวินัยธรสุธินันท์ ล้อประโคน (2556 : 11) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่ประชาชนแสดงเจตนาทั้งด้วยการให้ความคิดเห็นและการลงมือกระทำเพื่อแก้ไขปัญหาและหรือดำเนินการพัฒนาให้เกิดผลในอันที่จะนำการเปลี่ยนแปลงในทางที่ชอบที่ควรเป็นประโยชน์ต่อตนเอง กลุ่มชนและสังคมโดยรวม ซึ่งผลที่เกิดขึ้นเป็นความตั้งใจที่แท้จริงของประชาชน

สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วม เพื่อแสดงเจตนาและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดำเนินการหรือใช้ความคิด เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่าย อันอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนมีความอิสระในทางความคิด และเข้าร่วมในกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล

ส่วนระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนักวิชาการแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ดังนี้

จินตนา สุจิตานนท์ (2549 : 48-49) แบ่งระดับของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 7 ระดับ คือ (1) การถูกบังคับ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ เพราะถูกบังคับโดยไม่มีทางเลือก (2) การถูกหลอกลวง การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนจะถูกล่อใจด้วยผลประโยชน์อาจเป็น

ในรูปของค่าจ้าง (3) การถูกชักชวน ประชาชนถูกชักชวนให้เข้าร่วมโครงการที่ถูกคิดและวางแผนจากทางราชการ (4) การถูกสัมภาษณ์แล้ววางแผนให้ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ผู้ที่วางแผนโครงการจะสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชนโดยการประชุม และสัมภาษณ์ แต่การตัดสินใจเป็นของทางราชการ (5) การมีโอกาสเสนอความคิดเห็น (6) การมีโอกาสเสนอโครงการ และ (7) การมีโอกาสตัดสินใจในโครงการ

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ (2545 : 58-61) ได้แบ่งระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 6 ระดับ คือ (1) ร่วมรับรู้ (2) ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น (3) ร่วมพิจารณา ร่วมตัดสินใจ (4) ร่วมดำเนินการ (5) ร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล และ (6) ร่วมรับผล

จากหมายคามของการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้านการทุจริต คือ กระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมในการต่อต้านการทุจริต เพื่อแสดงเจตนาและมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต รวมถึงการแสวงหาทางเลือกอันจะนำไปสู่การป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือการต่อต้านการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือการกระทำใดๆ ที่มีเจตนาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือการต่อต้านการกระทำของข้าราชการที่กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และแสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้โดยใช้ตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยประชาชน

การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลากหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอกกล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ 2 รูปแบบ คือ

2.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมตรวจสอบการทุจริตโดยอาสาสมัคร

การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตโดยอาสาสมัคร เป็นรูปแบบของการตรวจสอบการทุจริตรูปแบบใหม่ ที่มีกลุ่มประชาชนที่สนใจหรือสมัครใจ พร้อมจะเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังตัวอย่างของการรวมกลุ่มประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในชื่อ “อาสาสมัครร่วมตรวจสอบการบริหารงาน (อสต.)”¹ ที่เป็นการรวมกลุ่มของภาคประชาชนที่มีจุดเริ่มต้นจากผู้บริหารท้องถิ่นของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เพื่อช่วยในการติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาลในมิติต่าง เช่น การตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง การติดตามสอดส่องพฤติกรรมของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้นซึ่งการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวนี้ เป็นการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตรวจสอบการบริหารงาน

1 กตัญญู แก้วหานาม และคณะ. บทเรียนการต่อต้านการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากอาสาสมัครร่วมตรวจสอบการบริหารงาน (อสต.) : กรณีศึกษา เปรียบเทียบเมืองกาฬสินธุ์กับเทศบาลเมืองบัวขาว. ทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติปีงบประมาณ 2561.

ของเทศบาลเมือง จำนวน 2 เทศบาล คือเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์และเทศบาลเมืองบัวขาว โดยเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มีการจัดตั้งกลุ่มประชาชนในชื่อ “อาสาสมัครร่วมตรวจสอบการบริหารงาน (อสต.)” เพื่อร่วมติดตามตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ส่วนเทศบาลเมืองบัวขาวไม่ได้มีการจัดตั้งกลุ่มประชาชนดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษาวิจัย พบว่าเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ที่มีกลุ่ม “อาสาสมัครร่วมตรวจสอบการบริหารงาน(อสต.)” ร่วมตรวจสอบติดตามการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น อีกทั้งยังมีการตรวจสอบจากผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป แต่รูปแบบการตรวจสอบของ “อาสาสมัครร่วมตรวจสอบการบริหารงาน (อสต.)” ในการซึ่งรูปแบบวิธีการทำงานของ “อาสาสมัครร่วมตรวจสอบการบริหารงาน (อสต.)” ตรวจสอบการทำงานของเทศบาลนั้นจะมีการแบ่งหน้าที่การทำงานในแต่ละส่วนเพื่อทำการตรวจสอบการทำงานของเทศบาล มีการประเมินผลงานของเทศบาล ประเมินผลหน่วยงาน เช่น กองสาธารณสุข กองช่าง กองคลัง สำนักปลัด เป็นต้น การติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการถือได้ว่าเป็นจุดเด่นและเป็นรูปธรรมมากที่สุดในการทำงานของ “อาสาสมัครร่วมตรวจสอบ (อสต.)” ซึ่งจะเข้าไปมีบทบาทในการติดตามตรวจสอบการทำงานของเทศบาลในมิติต่างๆ ตามชุดความรู้ การเฝ้าระวังการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ ชุดที่ 1 ปีพุทธศักราช 2557 ที่กล่าวว่า เมื่อประชาชนเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นการมอบอำนาจให้เข้าไปใช้อำนาจบริหารงานใช้จ่ายงบประมาณและออกข้อบังคับต่างๆ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนจำเป็นจะต้องติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีมิติที่สำคัญ 6 มิติ คือ 1) ตรวจสอบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ข้อบังคับงบประมาณ รายรับ – รายจ่าย เป็นต้น 2) การติดตามสอดส่องพฤติกรรมของสมาชิกองค์กรปกครองส่วน คณะผู้บริหาร และพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความถูกต้องเพื่อให้ทราบว่ามีบุคคลดังกล่าวมีความประพฤติเหมาะสมหรือไม่ 3) ติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการในหมู่บ้าน 4) ตรวจสอบการจัดซื้อ – จัดจ้าง ให้เกิดความโปร่งใส 5) การถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 6) ประชาชนมีสิทธิคัดค้านและร้องเรียนเมื่อเห็นว่าผู้บริหารดำเนินงานไม่ถูกต้องหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้มีข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบการจัดตั้งกลุ่มประชาชนและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผ่านกระบวนการของการให้ความรู้เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและมีความกล้าในการเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วม จนนำไปสู่การพัฒนาความสนใจในการมีส่วนร่วม ที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

2.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมตรวจสอบการทุจริตโดยประชาคม

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยประชาคมเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ กล่าวคือ ในการจัดทำแผนงานประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีขั้นตอน/กระบวนการที่ต้องมีการทำประชาคมในโครงการต่างๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ก่อนจะนำแผนการปฏิบัติงานไปอนุมัติและดำเนินการ

ต่อไป ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบเกี่ยวกับงบประมาณหรือโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐาน² ที่มีการใช้จ่ายงบประมาณจำนวนมาก ดังตัวอย่างจากการศึกษาพบรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

- การเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประชาคมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องมีการระดมข้อคิดเห็นต่างๆ ของประชาชน ไปจัดทำหรือบรรจุไว้ในเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี เพื่อวางแผนการใช้จ่าย และแผนพัฒนาต่อไป แต่ส่วนมากพบว่า ภาคประชาชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในทุกหมู่บ้าน อาจจะเป็นเพราะการประชาคมเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานมีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประชาชน เช่น การสร้างถนน ประปา เป็นต้น

- การเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนา/เทศบัญญัติ เป็นการนำเอาผลสรุปประชาคมติของการประชาคมในแต่ละหมู่บ้านมาบรรจุไว้ในแผนและเรียงลำดับความสำคัญโดยผู้บริหารท้องถิ่นส่วนมากพบว่า ภาคประชาชนไม่ให้ความสนใจ ขาดการมีส่วนร่วมในการพิจารณางบประมาณแต่ละโครงการ

- การเข้ามามีส่วนในการจัดซื้อจัดจ้างและการตรวจรับงาน พบว่า ประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการตรวจรับงาน เนื่องจากในกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องต่างๆ ไม่ได้กำหนดไว้ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจรับงาน และสามารถร้องขอข้อมูลและตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างได้ แต่ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เหตุเพราะไม่มีความรู้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างหรือขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างเลย และการตรวจรับงานนั้น ประชาชนทำได้เพียงตรวจสอบงานก่อสร้างจากภายนอก(อย่างไม่เป็นทางการ) เช่น การตรวจดูขนาด ความหนาและระยะทางของถนน เป็นต้น แต่ไม่สามารถตรวจสอบเชิงลึกได้

นอกจากนั้น ยังพบว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ใช้มากในชุมชน³ คือ (1) การเปิดช่องทางสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน เช่น จัดหมาย โทรศัพท์สายด่วน สภาภาคแพ เวทีแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (2) การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เช่น กลุ่มพลังมวลชน กลุ่มอาชีพต่างๆ กลุ่มนักรบเมือง และ (3) การร่วมเป็นคณะกรรมการ หรือคณะทำงานในกิจกรรมของภาครัฐ

² สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ. รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานกรณีศึกษา : เทศบาลตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. คุุชฎินิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.2558.

³ ธีรนนท์ กันทะชัย. การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองส่วนท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.2550.

3. ประเด็นการตรวจสอบการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาคประชาชน

จากการศึกษาผลงานวิจัยเกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาคประชาชน สามารถแยกผลการศึกษาได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

3.1 ประเด็นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการต่อต้านการทุจริต

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁴ นั้น ควรมีประเด็นต่างๆ ดังนี้

- การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้ประชาชนรับข้อมูลข่าวสารจากทางเทศบาลอย่างทั่วถึง และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลได้ทุกโครงการ ซึ่งมีโครงการ/กิจกรรม เช่น การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสารสนเทศ ขอความร่วมมือสถานประกอบการในเทศบาลประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล เป็นต้น
- การเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย กฎระเบียบ ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเทศบาล และเพื่อป้องกันการถูกหลอกลวง หรือการรับข้อมูลที่ผิดๆ ซึ่งมีโครงการ/กิจกรรม เช่น การจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนทุกระดับ การจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนในทุกประเด็น การจัดอบรมแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามกระบวนการ knowledge management (KM) เป็นต้น
- การประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีโครงการ/กิจกรรม เช่น การส่งเสริมให้มีการจัดประชาคมภายในชุมชนหรือ 2-3 ชุมชนร่วมกันทุกๆ 3 เดือน การจัดเวทีประชาคมครั้งใหญ่ประจำปี โดยให้ชุมชนทั้งหมดเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น
- การสร้างจิตสำนึกการให้บริการเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน เพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน และปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนยิ่งขึ้น ซึ่งมีโครงการ/กิจกรรม เช่น การปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรทุกระดับในการให้บริการประชาชน การจัดอบรมบุคลากรทุกระดับในเรื่องการปฏิบัติตามระเบียบ ให้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรตามกระบวนการ knowledge management เป็นต้น

⁴ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ. รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานกรณีศึกษา : เทศบาลตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. คุุณิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.2558.

จากการศึกษาวิจัยของอภิชัย พันธเสน และคณะ เรื่องการศึกษาและแนวทางการร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามทุจริต⁵ และแสวง บุญเฉลิมวิภาส และคณะ เรื่องการศึกษาพันธกรณีและความพร้อมของประเทศไทยในการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ.2003⁶ เป็นต้น พบว่า รัฐต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยต้องจัดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาการร่วมมือระหว่าง ป.ป.ช. กับภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐยินดีร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ แต่การร่วมมืออยู่บนผลประโยชน์ของผู้ขอความร่วมมือมากกว่าเป็นผลประโยชน์ส่วนรวม ปัญหาการร่วมมือระหว่าง ป.ป.ช. กับภาคสถาบันการเงิน และภาคธุรกิจเอกชน มีน้อยมากเพราะเกรงจะถูกขึ้นบัญชีดำจากหน่วยงานของรัฐที่จะต้องติดตอสมาเสมอ ปัญหาการร่วมมือระหว่าง ป.ป.ช. กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์เชิงกฎหมาย ไม่ได้เกิดความร่วมมือกับ ป.ป.ช. หรือมีการร่วมมือกันเองภายในเครือข่ายเป็นต้น นอกจากนี้ การจะให้เจตนาธรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของทุกภาคส่วนมีความต่อเนื่องนั้น พบว่า ควรต้องมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อต่อต้านการทุจริต ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน คัดกรองผู้เปิดเผยข้อมูลการทุจริต และส่งเสริมการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเนื่องจากบทบาทของภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน จะมีความสำคัญอย่างมากในหลายประเทศ และเป็นปัจจัยความสำเร็จในการต่อต้านการทุจริตในหลายประเทศด้วยเช่นกัน และควรมุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรมในเชิงสร้างสรรค์ที่จะช่วยทำให้สังคมโดยการนำเอาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) GNH (Gross National Happiness) ของประเทศภูฐานและ CSR (Corporate Social Responsibility) มาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดและแนวทางในการเผยแพร่ค่านิยมดังกล่าว

ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีความร่วมมือกันอย่างจริงจังในทุกภาคส่วน รวมถึงแก้ปัญหาในเรื่องของความต่อเนื่องของการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันด้วย จึงเห็นควรให้มีการจัดตั้ง “กองทุนต่อต้านการทุจริต” โดยกองทุนมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการทำงานของภาคประชาสังคมที่ทำงานต่อต้านการทุจริต หรือจะเรียกในชื่อของ “กองทุนสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” ที่มุ่งเน้นดำเนินกิจกรรมในเชิงสร้างสรรค์นักธุรกิจทั้งในและต่างประเทศเห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจของตนอย่างไรอาทิเช่นการทำให้สินค้าและบริการของตนและของประเทศได้รับการยอมรับและประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น

⁵ อภิชัย พันธเสน และคณะ, การศึกษาและแนวทางการร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามทุจริต,2550

⁶ แสวง บุญเฉลิมวิภาส และคณะ, การศึกษาพันธกรณีและความพร้อมของประเทศไทยในการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ.2003,2550

3.2 แนวทางหรือช่องทางและปัจจัยความสำเร็จในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษาแนวทาง ช่องทางและปัจจัยความสำเร็จในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁷ พบว่า

- ความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมภาคประชาชนต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการรับรู้ แสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจในการบริหารจัดการด้านบริการสาธารณะ อันเป็นการเข้าร่วมของภาคประชาชนกับองค์กรในระดับพื้นฐาน เพื่อดำเนินการตัดสินใจการวางแผนและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของการพัฒนาของตนเองและชุมชน
- ช่องทางหรือแนวทางที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมมีช่องทางหรือแนวทางที่ภาคประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับมากที่สุด โดยใช้ช่องทางการเปิดเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และการติดตั้งตู้แสดงความคิดเห็นให้ประชาชนได้ส่งความเห็น
- ปัจจัยที่ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การจัดโครงการอปท. สัญจร หรือหน่วยอปท. เคลื่อนที่ เป็นปัจจัยส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด ปัจจัยดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการสื่อสารชนิดหนึ่งที่สามารถทำให้ภาคประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของประชาชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

3.3 การสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

จากการศึกษาประเด็นการสื่อสารการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น⁸ พบว่า การสื่อสารการทุจริตคอร์รัปชันภายในท้องถิ่นของประชาชน เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในท้องถิ่น ซึ่งการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในท้องถิ่นและเกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับภัยความร้ายแรงของการทุจริตคอร์รัปชันเป็นอย่างดี ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นการสื่อสาร 2 ทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบ

⁷ อีรันทน์ กันทะชัย. การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองส่วนท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.2550.

8 วรรณภา อิศระเสนีย์.การสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต : กรณีศึกษาเฉพาะกรณี ประชาชนในตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรวารสารศาสตรมหาบัณฑิต(การจัดการสื่อสารภาครัฐและเอกชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.2549.

ด้วยการแบ่งปันข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม นอกจากนี้งานวิจัยดังกล่าวนี้ ยังพบข้อมูลที่น่าสนใจพิจารณาเป็นประเด็นๆ ได้ดังนี้

- บทบาทของประชาชนในท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด คือ การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ประชาชนในท้องถิ่นยังมีบทบาทของการให้ความสนใจ ติดตามการดำเนินการต่างๆ ในระดับมาก นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามการบริหารงานของ อปท. ในท้องถิ่น และบทบาทที่ประชาชนมีน้อย คือ การแจ้งข่าวหรือเบาะแสการทุจริตคอร์รัปชันไปยังสื่อมวลชน และการร้องเรียนปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในท้องถิ่นกับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ แสดงให้เห็นว่าประชาชนในท้องถิ่นยังไม่มีบทบาทของการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันอย่างจริงจัง

- รูปแบบการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในท้องถิ่น พบว่า เมื่อเกิดการทุจริตคอร์รัปชันขึ้นในท้องถิ่น ประชาชนส่วนใหญ่จะรับฟังมากกว่าเป็นผู้เล่าเรื่อง แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาทของการสื่อสารที่เป็นผู้รับสารมากกว่าผู้ส่งสาร

- การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในท้องถิ่น พบว่า รูปแบบการรวมกลุ่มประชาชน (ในชุมชน) คือรูปแบบที่เหมาะสมในการแจ้งเบาะแสการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการในการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในท้องถิ่นมากที่สุด ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นว่า หน่วยงานที่ควรแจ้งเมื่อเกิดเหตุการณ์ทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เนื่องจากเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่หลักในการตรวจสอบการทุจริตนั่นเอง

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560⁹ บัญญัติให้บุคคลมีหน้าที่ไม่รวมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ และกำหนดให้รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุนและให้ความรู้ แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้านหรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามกฎหมายบัญญัติ¹⁰ ในส่วนของการ

⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 4 หน้าที่ปวงชนชาวไทย มาตรา 50 (10)

¹⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 63

ป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้พิจารณาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการป้องกันการทุจริตเชิงรุก โดยการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีข้อค้นพบ ที่ผู้เขียนได้สังเคราะห์ออกมาเป็นข้อเสนอแนะทางปฏิบัติให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. โดยผ่านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่/ภูมิภาค เพื่อการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมที่ จะช่วยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560- 2564) ต่อไป ในหลายประเด็นที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1) ป.ป.ช. ควรตระหนักอยู่เสมอว่ามีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความรู้แก่ ประชาชนรวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตตาม รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ดังนั้น ป.ป.ช. ต้องมีส่วนในการส่งเสริมภาคประชาชน กลุ่มประชาสังคม ให้เข้ามามีส่วนร่วมต่อต้านการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง โดยมีการทำงานเชิงรุกและให้ทุนสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการทุจริตของ ภาครัฐ¹¹

2) ป.ป.ช. ควรเป็นหน่วยงานที่ให้องค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริต ภารกิจ และหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความรู้เกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบ กลไกต่างๆ ของผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ รูปแบบการทุจริต สิทธิ ของประชาชนในการตรวจสอบติดตามการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชน สามารถช่วยตรวจสอบติดตามการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ในทุกมิติ และสร้างการ มีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย กฎระเบียบ ชั้น ตอนการปฏิบัติงานของเทศบาล และเพื่อป้องกันการถูกหลอกลวง หรือการรับข้อมูลที่ผิด ๆ รวมถึงการ ช่วยสร้างความพร้อมให้กับภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนทุกระดับ การจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนในทุก ประเด็น การจัดอบรมแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามกระบวนการ knowledge management (KM) การให้รางวัลและขวัญกำลังใจให้ภาคประชาชนที่มีผลงานดีเด่น ด้วยการยกย่องและเผยแพร่ เกียรติคุณในวงกว้าง เป็นต้น

3) ป.ป.ช. สามารถนำผลการศึกษเกี่ยวกับรูปแบบ ช่องทางหรือแนวทาง การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการต่อต้านการทุจริต มาประยุกต์ใช้ในการกิจด้านการป้องกันการทุจริต เพื่อสามารถส่ง เสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตตามรูปแบบ ช่องทางหรือ แนวทางที่เหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น เช่น การสร้างเครือข่าย ลักษณะหรือกระบวนการที่ประชาชน สามารถเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น

¹¹ ร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. มาตรา 162 (1)

4) ป.ป.ช. ควรพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้านการทุจริต ซึ่งการสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการต่อต้านการทุจริต จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการรวมกลุ่มประชาชน เป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดในการแจ้งเบาะแสการทุจริต คอรัปชัน และหน่วยงานที่ประชาชนจะแจ้งเบาะแสการทุจริต คือ ป.ป.ช. นั้นเอง จึงควรเพิ่มช่องทางการสื่อสารเพื่อแจ้งเบาะแสการทุจริตให้มากขึ้น กระจายไปสู่ท้องถิ่นหรือภาคประชาชนมากกว่านี้ เช่น การประชาสัมพันธ์เบอร์โทรของ ป.ป.ช. จังหวัด การจัด ป.ป.ช.จังหวัดเคลื่อนที่ เป็นต้น อันจะเป็นการเข้าถึงภาคประชาชนในท้องถิ่นได้มากที่สุด

5) ป.ป.ช. ต้องร่วมต้องสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต โดยการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น และภาคประชาชน รวมถึงองค์กรอิสระอื่น เพื่อให้การต่อต้านการทุจริตของประเทศมีผลที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้ ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของชาติ

ซึ่งในปัจจุบันสำนักงาน ป.ป.ช. ได้คำนึงถึงความสำคัญด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้านการทุจริตและได้มีโครงการ/กิจกรรมที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้านการทุจริตหลากหลายโครงการ อาทิ โครงการ strong จิตพอเพียงต้านทุจริต, หลักสูตรต่อต้านการทุจริตในทุกระดับของการศึกษา, โครงการยุวทูต ป.ป.ช. เป็นต้น จึงเป็นแนวทาง/ต้นแบบที่ดีในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมต่อต้านการทุจริตหรือมีส่วนในการป้องกันการทุจริต ในเชิงรุกอันจะช่วยให้ปัญหาการทุจริตคอรัปชันในสังคมไทยลดน้อยลง รวมถึงจะช่วยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) ให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัตัญญุ แก้วหานาม และคณะ. (2561) *บทเรียนการต่อต้านการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากอาสาสมัครร่วมตรวจสอบการบริหารงาน (อสต.): กรณีศึกษา เปรียบเทียบเมืองกาฬสินธุ์ กับเทศบาลเมืองบัวขาว*. ทูลสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2561.

ธีรนนท์ กันทะชัย. (2550). *การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองส่วนท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พระครูวินัยธรสุจินต์ ล้อประโคน. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเสียของชุมชนคลอง 5 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา 162 (1)

วรรณ อิศระเสนีย์. (2549). *การสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต: กรณีศึกษาเฉพาะกรณี ประชาชนในตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรวารสารศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการการสื่อสารภาครัฐและเอกชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ. (2558). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานกรณีศึกษา : เทศบาลตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

แสวง บุญเฉลิมวิภาส และคณะ. (2550). *การศึกษาพันธกรณีและความพร้อมของประเทศไทยในการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003*.

อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2550). *การศึกษาและแนวทางความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามทุจริต*.